

Motion till riksdagen 2005/06:Sf209

av **Inger René och Marietta de Pourbaix-Lundin**
(m)

Krav på svenska för medborgarskap

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådan ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap att test av kunskaperna i svenska språket ingår som ett kriterium för att få svenskt medborgarskap, i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motivering

På några decennier har Sverige gått från ett etniskt homogent samhälle till att bli ett av Europas mest mångkulturella. Många av de människor som kommit till Sverige har haft drömmar och ambitioner om ett bättre liv för sig själva och för sina barn. Ofta har de fått sina förhoppningar grusade. Alltför många lyckas inte ta sig in i det svenska samhället. En av barriärerna är språket. I dagens samhälle är det kunskap och kompetens som är inträdesbiljetten till arbetsmarknaden, och språket är nyckeln.

Språket spelar en avgörande roll i människans liv. Genom att lära sig ett nytt språk skaffar man sig insikter i och förståelse för ett nytt samhälle med kanske ett annat kulturmönster än vad man är uppvuxen med. Att flyktingar/invandrare inte lär sig svenska tillräckligt bra är ett allvarligt samhällsproblem och inte endast en skol- eller utbildningsfråga. Det handlar om delaktighet i samhället, hur man kan påverka sina egna livsförhållanden, hur man kommunicerar med t.ex. dagis, skola och äldreomsorg och hur man får sin röst hörd i en politisk församling. Att inte förstå språket utgör ett hot mot medverkan i ett lands demokratiska utveckling.

Bristande språkkunskaper är också ett bekymmer i invandrarfamiljer. Barnen lär sig snabbt svenska på dagis och i skolan medan föräldrarna fortsätter att tala sitt hemlands språk. Barnen blir "svenska" med svenska värderingar och kunskaper om det svenska samhällets normer och kultur. Föräldrarna tittar på TV från hemlandet, läser tidningar från hemlandet, umgås med landsmän och lever kvar med hemlandets kultur och normsystem. Det

Fel! Okänt namn på

svenska samhället torde i åtskilliga fall visa upp en helt skild bild för flertalet ungdomar jämfört med den bild som deras föräldrar har. Risken är stor att det blir spänningar, problem och bristande förståelse mellan barn/ungdomar och föräldrar när normsystem kolliderar.

Nyckeln till framgång i det nya landet är språket. Syftet med undervisningen svenska för invandrare måste vara att en individ skall få möjlighet att skaffa sig så goda kunskaper i svenska att hon eller han kan fungera både i samhället och på arbetsmarknaden. Ett annat syfte skulle kunna vara att möjliggöra ett svenskt medborgarskap. Vore det så att det bl.a. krävdes grundläggande kunskaper i svenska språket för att kunna erhålla svenskt medborgarskap skulle säkert fler mer aktivt delta i sfi-undervisningen.

Vi anser att minimikrav för svenskt medborgarskap borde vara kunskaper i svenska språket. Lagreglering av detta bör införas, liksom en reglering av på vilket sätt sådana kunskaper skall kunna dokumenteras. En sådan reglering bör medge sådana undantag som är föranledda av den sökandes ålder eller andra särskilda omständigheter som gör det orimligt att hävda kunskapskravet fullt ut.

Ett sådant krav för medborgarskap är inte att betrakta som ett hinder utan snarare som ett gemensamt ansvar för samhället och den enskilde. Genom kravet ökar de enskilda individernas möjligheter på arbetsmarknaden, i samhället och i livet i det nya hemlandet. Medborgarskap är inte en fråga om pappersexercis. Det är en reell markering av en djupare relation till Sverige. Då är naturligtvis förmågan att tala och förstå det svenska språket en viktig del av den nya medborgarens förutsättningar för att verkligen känna och kunna ge uttryck för denna djupare relation.

I många EU-länder, t.ex. Danmark, Finland, Tyskland, Nederländerna, Spanien och Portugal, finns, förutom en hel del andra krav, även krav på att kunna förstå och göra sig förstådd på respektive lands språk för att erhålla medborgarskap. Andra länder som också har olika former av språktest som villkor för medborgarskap är Bosnien-Hercegovina, Estland, Kroatien, Schweiz, Tjeckien, Turkiet, Ungern, Ukraina, Australien och Kanada.

Att inte ställa krav på kunskaper i svenska för svenskt medborgarskap är att inte bry sig. Man gör i så fall invandrare och flyktingar en stor björntjänst.

I DN den 12 juni 2003 skrev Slavenka Drakulic, författare, artikeln Välkommen, välkommen hit (översatt av Ola Larsmo). I denna artikel beskriver hon sin upplevelse under Stockholm stads välkomstceremoni i Gyllene salen i Stockholm stadshus. Hon skriver bland annat:

Jag såg mig om. Rummet var fullt av folk. Men hur många av oss förstod språket? När jag såg in i ansiktena omkring mig tyckte jag att jag kunde avgöra vem som förstod och vem som inte gjorde det. De oförstående avslöjades av sina tomma blickar. Jag tyckte synd om dem, och om mig själv också. Varför lärde vi oss inte svenska? Jag visste varför. Därför att det inte krävdes av oss. Sverige är ett av de länder där du kan bli medborgare utan att kunna språket. Men frågan är: Kan du verkligen vara medborgare om du inte talar språket tillräckligt väl för att kunna avgöra vad som sker runt omkring dig? Kan man delta i samhället och politiken? Kan du rösta? Till en början hade jag varit lättad över att jag inte avkrävts något språktest. Nu saknar jag det. Jag tror att en stat som inte

Fel! Okänt namn på

kräver ett minimum av språkkunskaper av sina medborgare löper risken att skapa getton.

Om de nya medborgarna inte kan delta i de demokratiska processerna, vad är det då för mening med ett medborgarskap? Vid sidan av en gemensam historia är naturligtvis språket det element som binder människor samman. Hur skall jag kunna integreras om mina språkkunskaper bara är ett resultat av högst individuella strävanden och impulser? Till min grämlse kunde jag inte heller nationalsången. När Rikard Wolff tog upp den där framme på scenen kändes det inte ett dugg bättre bara för att min bänkgranne inte heller kunde sjunga med. Vi skämdes. Det är kanske inte för mycket begärt att kunna nationalsången om man nu avser att leva i ett land där man inte är född.

Stockholm den 21 september 2005

Inger René (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m)